EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 30.7.2024
COM(2024) 349 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Provádění nařízení o technických opatřeních (článek 31 nařízení (EU) 2019/1241)

Obsah

1. Úvod **2**

2. Provádění nařízení **2**
2.1. Měření pokroku při plnění cílů 3
2.2. Regionální provádění 3
2.2.1. Baltské moře 4
2.2.2. Západní vody 5
2.2.3. Severní moře 6
2.2.4. Středozemní moře a Černé moře 6
2.3. Další záležitosti týkající se provádění 8
2.3.1. Prováděcí pravidla 8
2.3.2. Cílený rybolov 8

3. Inovace a vědecký výzkum **9**
3.1. Práce VTHVR 9
3.2. Doporučení rady ICES pro inovativní zařízení 10
3.3. Rybolov pro vědecké účely 11
3.4. Výdaje na inovace 11

4. Závěry **13**

1. ÚVOD

Článek 31 nařízení Evropského parlamentu a Rady 2019/1241[1] (dále jen „nařízení“) vyžaduje, aby Komise každé tři roky podávala zprávu o provádění nařízení.

Tato zpráva poskytuje přehled o provádění nařízení za poslední tři roky a navazuje na první zprávu přijatou[2] v září 2021, jakož i na zprávu o využívání přenesených pravomocí přijatou v září 2023[3]. Je vypracována na základě přijatých opatření a vědeckého vývoje, doporučení Vědeckotechnického a hospodářského výboru pro rybářství (VTHVR) a Mezinárodní rady pro průzkum moří (ICES) a příspěvků členských států, poradních sborů a příspěvků dalších zúčastněných stran, které se zúčastnily veřejné konzultace (v příloze I této zprávy). Rovněž se zabývá úsilím v oblasti výzkumu a inovací, které může přispět k dalšímu pokroku při plnění cílů nařízení.

2. PROVÁDĚNÍ NAŘÍZENÍ

Účelem tohoto nařízení je přispět k dosažení cílů společné rybářské politiky (dále jen „SRP“) [jak je definuje nařízení 1380/2013 (dále jen „nařízení o SRP“)] a přispět k dosažení dobrého stavu prostředí, jak jej stanoví právní předpisy v oblasti životního prostředí, a zároveň najít správnou rovnováhu mezi hospodářskými, sociálními a environmentálními cíli v rámci SRP. **Lov na úrovni maximálního udržitelného výnosu** (MSY) s vhodnými technickými opatřeními významně přispívá k udržitelnější činnosti na moři a k odolnému a konkurenceschopnému odvětví rybolovu produkujícímu kvalitní potraviny[4]. Používání selektivnějších a ekologicky šetrnějších metod rybolovu pomáhá zvyšovat výnosy z cílových populací ryb a zároveň snižovat nežádoucí (vedlejší) úlovky a dopady na citlivá stanoviště.

Udržitelnost mořských zdrojů vyžaduje **ochranu mořských ekosystémů a omezení dopadu rybolovu** na ně. Technická opatření účinně přispívají k dosažení cílů právních předpisů v oblasti životního prostředí. Jsou navržena a regulována s cílem omezit dopady na citlivé druhy a stanoviště chráněné podle směrnic o ochraně ptáků a směrnic o ochraně přírodních stanovišť, jako jsou oblasti sítě Natura 2000, a snížit dopady na mořské ekosystémy jako příspěvek k provádění rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí. To je důležité zejména s ohledem na cíle strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti[5] a akčního plánu pro mořské prostředí[6].

Stávající nařízení převzalo již existující základní prvky minulých technických předpisů a poskytlo Komisi možnost definovat opatření potřebná pro soudržné provádění. Kromě toho nařízení vyzývá členské státy, aby v rámci regionálních skupin spolupracovaly na vymezení regionálně relevantních

---

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1241 ze dne 20. června 2019 o zachování rybolovných zdrojů a ochraně mořských ekosystémů pomocí technických opatření o změně nařízení Rady (ES) č. 1967/2006, (ES) č. 1224/2009 a nařízení (EU) č. 1380/2013, (EU) 2016/1139, (EU) 2018/973, (EU) 2019/472 a (EU) 2019/1022 Evropského parlamentu a Rady, a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 894/97, (ES) č. 850/98, (ES) č. 2549/2000, (ES) č. 254/2002, (ES) č. 812/2004 a (ES) č. 2187/2005, Úř. věst. L 198, 25.7.2019, s. 105.

[2] Zpráva: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0583 a jeho pracovní dokument: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=SWD:2021:268:FIN

[3] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52023DC0520

[4] Viz COM(2024) 235 final, sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě: Udržitelný rybolov v EU: aktuální stav a hlavní směry pro rok 2025.

[5] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A52020DC0380

[6] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52023DC0102

opatření, která může Komise přijmout prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci, a poskytuje členským státům prostor pro individuální přijímání vnitrostátních opatření pro jejich vody nebo loďstva.

Toto nařízení je důležitým nástrojem, který přispívá ke zmírnění výzev v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti, a je tedy nezbytné pro provádění akčního plánu pro mořské prostředí, který byl přijat v únoru 2023 jako výstup v rámci strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 a předložen jako součást balíčku „Rybolov v oceánech“[7].

2.1. Měření pokroku při plnění cílů

Tato zpráva se zabývá prováděním opatření na regionální úrovni s cílem přispět k dosažení cílů nařízení: optimalizovat způsoby využívání, přispívat k minimalizaci náhodných úlovků citlivých mořských druhů a negativních dopadů rybolovu na životní prostředí mořských stanovišť a zavést opatření pro řízení rybolovu za účelem dodržování směrnic o životním prostředí[8].

Pro měření, zda jsou **vzorce využívání zdrojů** optimalizovány, přehodnotil VTHVR v roce 2020 nejvhodnější ukazatel, který je třeba použít. V únoru 2024 jej doplnilo Společné výzkumné středisko[9], které analyzovalo 34 populací ryb odpovídajících druhům uvedeným v nařízení. Tato analýza ukázala, že v Atlantiku se souhrnná selektivita za posledních 20 let zlepšila. V roce 2021 nicméně necelá polovina populací hodnocených radou ICES vykazovala lepší selektivitu (tj. vyšší ochranu nedospělých jedinců), než odpovídá maximálnímu rovnovážnému výnosu při současné úmrtnosti způsobené rybolovem. Pokud jde o Středozemní moře, lepší selektivitu, než jaká odpovídá maximálnímu rovnovážnému výnosu při současné úmrtnosti způsobené rybolovem, vykazovaly dvě z deseti populací.

Pokud jde o cíle spojené s právními předpisy v oblasti životního prostředí, konkrétní vyplývají ze směrnic o ochraně ptáků a směrnic o ochraně přírodních stanovišť, které zahrnují zvláštní ochranu oblastí sítě Natura 2000 a některých druhů, a také z prahových hodnot přijatých v souvislosti s rámcovou směrnicí o strategii pro mořské prostředí. V posledních letech bylo dosaženo významného pokroku při přijímání těchto prahových hodnot, zejména pokud jde o deskriptory, které umožňují určit, zda jsou **stanoviště mořského dna** v dobrém ekologickém stavu[10]. Prahové hodnoty rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí spojené s **náhodnými úlovky citlivých mořských druhů** ještě nebyly přijaty, a konkrétní cílové hodnoty pro tento cíl tedy zatím nejsou k dispozici.

Přestože měřitelné cíle nejsou plně k dispozici, vědecké poradenství nabízí relevantní informace o choulostivé situaci některých druhů a stanovišť, a tedy i o prvcích potřebných pro přijetí konkrétních opatření.

2.2. Regionální provádění

Nejdůležitějším rysem tohoto nařízení je jeho regionální provádění, které probíhá různou rychlostí a na různé úrovni a je zaměřeno na potřeby a podmínky jednotlivých mořských pánví. Opatření mohou být

[7] https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/policy/common-fisheries-policy-cfp_en

[8] Článek 3 nařízení (EU) 2019/1241

[9] https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC137030

[10] Přehled prahových hodnot naleznete v oznámení Komise o prahových hodnotách stanovených podle rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí 2008/56/ES a rozhodnutí Komise (EU) 2017/848 (COM(2024)2078).

přijata jako vnitrostátní opatření nebo jako akt v přenesené pravomoci na základě společného doporučení předloženého dotčenými členskými státy.

Pokud jde o vnitrostátní opatření, všechny členské státy informovaly Komisi o přijetí opatření, která mají jejich loďstva provést ke splnění konkrétních cílů ve vodách pod jejich svrchovaností nebo jurisdikcí.

Zpráva ze září 2023 o využívání přenesených pravomoci podle tohoto nařízení zdůraznila, že v období od 14. srpna 2019 do 30. června 2023 bylo přijato dvanáct aktů v přenesené pravomoci a jeden se právě přijímá. Od té doby byly přijaty další dva akty v přenesené pravomoci, takže nyní bylo přijato celkem čtrnáct aktů v přenesené pravomoci týkajících se nejrůznějších opatření.

Přístup, rychlost a obsah regionálního provádění se značně liší vzhledem k poměrně odlišným podmínkám a výzvám v jednotlivých mořských pánvích a k rozsahu a potenciálu, který proces regionalizace nabízí. Například ve **Středozemním a Černém moři** je nejúčinnějším přístupem, že opatření přijímá Generální komise pro rybolov ve Středozemním moři (GFCM), a ta se proto vztahují na všechny státy sousedící s těmito moři, což zajišťuje rovné podmínky. V důsledku toho je regionalizace v rámci nařízení o SRP omezená a je pro je zde pro ni jen omezený prostor. V případech, kdy to bylo nutné pro provedení opatření komise GFCM nebo jako jeho doplněk, se členské státy většinou vrátily k vnitrostátním opatřením. V Severním moři a západních vodách je situace odlišná. Ačkoli je zde pro využití regionalizace široký prostor, členské státy i příslušné poradní sbory vítají probíhající technickou práci na technických opatřeních mezi EU a Spojeným královstvím.

Společná doporučení členských států mohou vycházet jak z článku 11 nařízení o SRP, tak z nařízení o technických opatřeních, jejichž cílem je přispět k cílům SRP, a tím i k provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí, a například omezit dopad rybolovu na citlivá mořská stanoviště nebo minimalizovat vedlejší úlovky citlivých druhů. Pokud jde o druhý z uvedených cílů, nařízení rovněž umožňuje členským státům předkládat společná doporučení k provádění zmírňujících opatření na ochranu citlivých druhů, jako tomu bylo v případě ochrany sviňuchy obecné v Baltském moři.

Kromě toho nařízení poskytuje zvláštní ochranu některým druhům ryb uvedeným v příloze I tím, že zakazuje jejich lov. Přestože existuje možnost změnit seznam a přidat na něj další druhy, dosud se tak nestalo.

Poradní sbory přispěly v reakci na konzultace uskutečněné pro tuto zprávu podrobnými informacemi o práci vykonané v tomto vykazovaném období, aby prokázaly zapojení a závazek jak při přijímání dobrovolných opatření, tak při procesu regionalizace.

Některé zúčastněné strany uvedly, že regionalizace nepostupuje správným tempem, zatímco jiné zdůraznily složitost nařízení.

2.2.1. Baltské moře

Pokud jde o **selektivitu**, regionální spolupráce v oblasti selektivních lovných zařízení s cílem výrazně snížit vedlejší úlovky tresky obecné v Baltském moři a přijetí aktu v přenesené pravomoci a souvisejícího prováděcího aktu se díky úzké spolupráci mezi členskými státy a poradním sborem pro Baltské moře (BSAC) blíží.

V oblasti **minimalizace vedlejších úlovků citlivých druhů** pokračovala práce na lepší ochraně sviňuchy obecné v Baltském moři (za tímto účelem byla předložena dvě společná doporučení), včetně dalších kontrolních opatření. Zvažuje se také vypracování opatření pro východní Baltské moře s uzavírkami v reálném čase. Některé členské státy navíc pracují na opatřeních, jejichž cílem je minimalizovat dopady plenění tuleňů a interakcí s rybáři, a přijaly dobrovolná opatření k omezení

dopadu rybolovu na citlivé druhy. Sbor BSAC rovněž informoval, že jeho členové z řad rybářů se samostatně účastní výzkumných projektů.

Pokud jde o **širší přínos k cílům ochrany životního prostředí a stanovištím mořského dna**, členské státy Baltského moře zavádějí určitá vnitrostátní omezení odlovu při dně a používání pevných sítí v oblastech sítě Natura 2000. Kromě toho některé členské státy připravily společné doporučení na ochranu mořského dna v německé části Baltského moře (připravovaný akt v přenesené pravomoci založený na společném doporučení na ochranu 6 chráněných mořských oblastí v německé výlučné ekonomické zóně Baltského moře).

Členské státy v současné době pracují na dvou společných doporučeních navrhujících ochranná opatření pro přibližně 25 lokalit sítě Natura 2000 nebo oblastí rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí v Severním a Baltském moři (krátkodobá, střednědobá a dlouhodobá).

2.2.2. Západní vody

Pro podporu **selektivity** provádějí členské státy opatření k minimalizaci vedlejších úlovků tresky obecné v Keltském moři a v souvislosti s podobnými výsledky v Severním moři probíhají diskuse o zvýšení velikosti ok při lovu olihní (ze 40 mm na 80 nebo 90 mm v závislosti na rybolovné oblasti). Prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci byla zavedena další opatření ke zvýšení ochrany růžichy šedé v Biskajském zálivu (zvýšení minimálních referenčních velikostí pro zachování zdrojů a uzavření).

Pokud jde o potřebu **minimalizovat vedlejší úlovky citlivých druhů v Biskajském zálivu**, Francie a Španělsko přijaly v roce 2021 vnitrostátní opatření na ochranu delfína obecného v Biskajském zálivu pomocí akustických odpuzujících zařízení pro některá plavidla lovící pomocí vlečných sítí. Vedle používání akustických odpuzujících zařízení na plavidlech lovících pomocí vlečných sítí Francie stále častěji používá kamery na palubě a další monitorovací opatření, aby zlepšila znalosti o populaci delfínů v Biskajském zálivu. Francie rovněž pracuje na několika projektech technických opatření, která mají zabránit vedlejším úlovkům delfínů do tenatových sítí. Portugalsko a Španělsko pracují na technických zmírňujících opatřeních, jako jsou např. akustická odpuzující zařízení pro tenatové sítě, v rámci projektu Cetambicion[11]. Je však třeba dosáhnout většího pokroku, protože ochranu delfína obecného by zlepšilo přijetí regionálních opatření ve všech oblastech.

Členské státy rovněž pořádají kurzy a školení pro odvětví rybolovu zaměřené na lepší pochopení a rozpoznání úlovků spojených s určitým rybolovem.

Pokud jde o budoucí projekty na ochranu citlivých druhů, několik členských států se podílí na projektu Cibbrina[12] a na různých výzkumných činnostech zaměřených na ochranu citlivých druhů při rybolovu řízeném regionálními organizacemi pro řízení rybolovu, jako je Mezinárodní komise pro ochranu tuňáků v Atlantiku. Některé členské státy rovněž informovaly o projektu, který bude zahrnovat průzkumy pomocí kyseliny deoxyribonukleové (DNA) a pasivní akustické monitorování.

Pokud jde o příspěvek k **ochraně životního prostředí**, členské státy rozšířily stávající chráněné krajinné oblasti a spolupracují s orgány ochrany životního prostředí na vypracování plánů řízení pro několik chráněných krajinných oblastí v rámci sítě Natura 2000.

[11] https://www.cetambicion-project.eu/?lang=es

[12] Financováno v rámci programu LIFE: https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/project/LIFE22-NAT-NL-LIFE-CIBBRiNA-101114301/coordinated-development-and%E2%80%AFimplementation-of%E2%80%AFbest-practice-in%E2%80%AFbycatch%E2%80%AFreduction%E2%80%AFin-the%E2%80%AFnorth-atlantic-baltic-and-mediterranean-regions

2.2.3. Severní moře

Členské státy Severního moře zavedly několik **selektivních** opatření, která doplňují výjimky z povinnosti vykládky. Nedávno Komise přijala zákaz rybolovu v době tření platýse obecného[13]. Kromě toho členské státy zavádějí další opatření pro svá loďstva, která jdou nad rámec současných povinných ustanovení (např. používání vlámského dílce na plavidlech s vlečnými sítěmi vlečenými pomocí výložníků na bocích plavidla lovících krevety nebo dodatečný program společného odběru vzorků pro sledování úlovků druhů, na které se vztahují kvóty, při lovu krevet).

Členské státy Severního moře oznámily několik vnitrostátních opatření zaměřených na snížení **dopadu na citlivé druhy**, jako jsou časoprostorová opatření v chráněných mořských oblastech nebo omezení některých lovných zařízení. Bylo také oznámeno zvýšení počtu pozorovatelů, aby bylo možné se spolehnout na robustní a spolehlivé údaje.

Členské státy Severního moře se účastní projektu CiBBrina (jehož součástí je také Polsko, Portugalsko a Španělsko), jehož hlavním cílem je snížit úmrtnost citlivých druhů při vedlejších úlovcích. Projekt byl zahájen v prosinci 2023 a potrvá do roku 2029.

Pokud jde o přispívání k **ochraně životního prostředí**, byly přijaty dva akty v přenesené pravomoci na základě pěti společných doporučení, ve kterých se navrhují ochranná opatření pro osmnáct lokalit sítě Natura 2000 nebo oblastí rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí v Severním moři: Nařízení (EU) 2022/952 a nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2023/340.

Současné diskuse členských států se zaměřují na čtyři společná doporučení. Jedno bylo předloženo Německem a Nizozemskem pro oblast Dogger Bank (nedávno jej vyhodnotil VTHVR na jarním plenárním zasedání – PLEN 24-01[14]), další připravuje Nizozemsko pro šest chráněných oblastí v nizozemské části Severního moře (Cleaver Bank, Southern Dogger Bank, Central Oyster Grounds, Frisian Front MSFD, Brown Ridge a Borkum Reef Grounds), jedno připravuje Belgie pro tři oblasti řízení v belgické části Severního moře a jedné připravuje Dánsko pro pět lokalit sítě Natura 2000 v Severním moři a Skagerraku.

2.2.4. Středozemní moře a Černé moře

Pokud jde o **selektivitu,** provádějí členské státy s rybolovnými zájmy v Černém moři opatření přijatá na úrovni Generální komise pro rybolov ve Středozemním moři (GFCM) na základě jejího doporučení, včetně zákazu rybolovu vlečnými sítěmi za účelem ochrany nedospělých ryb a používání tenatových sítí z nekonečného vlákna.

Ve Středozemním moři zavedly členské státy celou řadu vnitrostátních technických opatření na ochranu komerčních druhů, jako jsou prostorová a časová opatření na ochranu oblastí tření klíčových druhů (štikozubec obecný, humr severský), omezení lovu při dně pomocí vlečných sítí podle doporučení komise GFCM nebo v souladu s víceletým plánem řízení pro oblast západního Středozemního moře[15], a přísnější pravidla pro specifikace lovných zařízení (některé členské státy zavádějí větší velikosti ok pro lov malých pelagických druhů), zákaz kulatých a zvedacích popruhů a kapsy sítě o minimální délce 3 m.

[13] Nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2024/1060 o technických opatřeních týkajících se platýse obecného.

[14] Plenární zasedání VTHVR 24-01

[15] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1022 ze dne 20. června 2019, kterým se zavádí víceletý plán pro lov populací žijících při dně v západním Středozemním moři a kterým se mění nařízení (EU) č. 508/2014.

V letech 2022–2024 začaly členské státy provádět zkoušky s cílem vyvinout selektivnější a účinnější zařízení; tyto zkoušky přinesou výsledky v příštím oznamovacím období. Tyto průzkumy zahrnují testování různých konfigurací velikostí ok v zařízeních pro lov při dně a v pevných sítích, nebo dokonce zcela nová inovativní zařízení. Počítá se také s větším pokrytím pozorovateli a s využíváním informací získaných prostřednictvím dálkového elektronického sledování, včetně kamerových systémů CCTV.

Pokud jde o **citlivé druhy**, přijala komise GFCM několik doporučení týkajících se kytovců, příčnoústých, mořských ptáků a želv, plánování pilotních projektů, přijetí zmírňujících opatření a přijetí regionálního akčního plánu pro sledování a zmírňování interakcí mezi rybolovem a citlivými druhy ve Středozemním a Černém moři[16]. Cílem tohoto plánu je vyvinout odpovídající systémy monitorování a testovat opatření na zmírnění vedlejších úlovků zranitelných druhů a činností, při nichž dochází k devastování mořské megafauny rybářskými zařízeními.

Kromě toho členské státy v Černém moři zavedly několik vnitrostátních opatření k minimalizaci dopadu rybolovu na sviňuchu obecnou, jako je používání tenatových sítí z nekonečného vlákna na lov pakambaly velké, jejichž cílem je snížit vedlejší úlovky kytovců a která se postupně zaváděla dva roky, a osvětové kampaně na ochranu sviňuchy obecné v Černém moři. Ve vnitrostátních vodách se rovněž zavádí několik chráněných oblastí, v nichž bude používání tenatových sítí na lov pakambaly velké povoleno pouze tehdy, pokud budou tyto sítě vybaveny akustickými odpuzujícími zařízeními. Je však třeba poznamenat, že všechna opatření zaměřená na tento cíl by měla být zasazena do regionálního kontextu, zejména do probíhající práce v rámci komise GFCM, aby byly zajištěny rovné podmínky s ostatními pobřežními zeměmi.

V zájmu ochrany citlivých druhů ve Středozemním moři pokračují členské státy v přípravě vnitrostátních právních předpisů na ochranu silně ohrožených druhů (např. buřňáka baleárského), včetně opatření pro řízení rybolovu a určení lokalit sítě Natura 2000, jakož i oblastí ZEPAS (oblastí zvláštní ochrany ptáků), a nyní pro tyto oblasti zavádějí řídící opatření.

Kromě opatření přijatých komisí GFCM a členskými státy se zúčastněné strany a členské státy podílejí na projektech zvyšování povědomí o vedlejších úlovcích, šíření osvědčených postupů mezi rybáři, vývoji a překladu příruček osvědčených postupů pro snižování vedlejších úlovků, testování zařízení na plašení ptáků (draků a bójí), výzkumu šňůr na plašení ptáků používaných plavidly Spojeného království, která loví štikozubce obecného v oblasti Gran Sol[17].

Pokud jde o přispění k **ochraně životního prostředí** ve Středozemním a Černém moři, různé členské státy uplatňují zákaz lovu při dně pomocí vlečných sítí a bagrování pod vodou v chráněných územích a prostřednictvím komise GFCM je chráněno deset oblastí omezeného rybolovu, což představuje plochu více než 1,75 milionu km^2 mořských stanovišť ve Středozemním a Černém moři. Ve Středozemním moři je chráněno přibližně 31 000 km^2 bentických mořských stanovišť, které doplňuje jedna velká hlubokomořská oblast ochrany přírody, jež představuje přibližně 60 % celkového dna Středozemního moře a v níž je v zájmu ochrany hlubokomořských bentických stanovišť zakázáno používání lodních drapáků a vlečných sítí ve všech vodách hlubších než 1000 metrů. Ve všech vodách hlubších než 1000 metrů jsou vlečné sítě zakázány z důvodu ochrany hlubokomořských bentických stanovišť.

Na základě výsledků pilotního projektu komise GFCM probíhají práce na vytvoření nových oblastí omezeného rybolovu a také na budoucím přezkoumání hloubkového limitu hlubinné oblasti omezeného rybolovu na 800 m. Současně se vyvíjí úsilí o vybudování soudržných a účinných sítí chráněných mořských oblastí a komise GFCM zahájila interní hodnocení s ohledem na plnění Úmluvy OSN o

[16] Usnesení GFCM/46/2023/4

[17] Projekt MedBycatch.

zachování a udržitelném využívání mořské biologické rozmanitosti v oblastech za hranicemi národní jurisdikce.

2.3. Další záležitosti týkající se provádění

2.3.1. Prováděcí pravidla

Kromě provádění na úrovni regionů uděluje nařízení Komisi také některé prováděcí pravomoci, aby stanovila specifické rysy určitých prvků, které jsou relevantní nebo nezbytné[18] pro zachování standardů selektivity.

Tato podrobná pravidla se připravují a jsou důležitá pro zajištění rovných podmínek při provádění nařízení mezi členskými státy a pro zajištění soudržné a účinné kontroly. Týkají se specifikací zařízení používaných k zamezení výskytu nedospělých jedinců v úlovku a specifikace některých zařízení, která mají zabraňovat opotřebení vlečných zařízení.

Jejich cílem je obnovit některé dříve uplatňované podmínky, které jsou nezbytné pro účinné provádění nařízení. Ve snaze vycházet z nejaktuálnějších vědeckých doporučení a po technických diskusích s členskými státy byl VTHVR konzultován ohledně některých z těchto prvků a v březnu 2024 vydal své doporučení[19].

Probíhají konzultace s členskými státy s cílem neprodleně předložit návrh prováděcího nařízení Výboru pro rybolov a akvakulturu.

2.3.2. Cílený rybolov

Dalším důležitým aspektem pro provádění nařízení je bližší vymezení pojmu cíleného rybolovu některých druhů, jak je stanoveno v čl. 6 odst. 3 a čl. 27 odst. 7 tohoto nařízení: „*rybolovná činnost zaměřená na určité druhy nebo skupiny druhů, která může být dále specifikována na regionální úrovni prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci.*“

To se týká mnoha druhů rybolovu, i když ne všech. U některých druhů rybolovu jsou normy jasné a nehrozí, že by prováděcí postupy snížily normy v oblasti selektivity, například použitím třídicí mřížky nebo jiného selektivního zařízení. Pokud jde o rybolov, kde neexistují normy nebo další ustanovení upravující používání nejmenších velikostí ok, nařízení v čl. 27 odst. 7 žádá členské státy, které mají přímý zájem na řízení dotčeného rybolovu, aby poprvé předložily společná doporučení nejpozději do 15. srpna 2020[20].

Nařízení stanoví základní velikost ok, která je považována za nejvhodnější pro zajištění nejlepších norem selektivity, a poskytuje dvě možnosti, jak se od této základní velikosti ok odchýlit: Členské státy mohou buď definovat úpravy selektivity s (minimálně) stejnými normami selektivity, jaké jsou stanoveny v platných právních předpisech a posuzovány VTHVR, nebo pro určité druhy rybolovu a v rozsahu, v jakém jsou splněny podmínky a složení úlovků podle nařízení, definovat velikosti specifické pro jednotlivá oka (obvykle selektivní zařízení).

[18] Ustanovení čl. 8 odst. 5 a čl. 24 odst. 1 nařízení.

[19] Vědeckotechnický a hospodářský výbor pro rybářství (VTHVR) – zpráva ze 75. plenárního zasedání (STECF-PLEN-24-01).

[20] Článek 27 nařízení

Regionální skupiny členských států na tomto tématu pracují a Komise několikrát VTHVR konzultovala, aby pomohla vnitrostátním orgánům dosáhnout pokroku poté, co čtyři regionální skupiny členských států předložily společná doporučení. Dosud však neexistují žádná vědecky potvrzená opatření, která by byla přijata jako právní předpisy.

Další aspekt, který může ovlivnit celkové dosažení cílů, se týká skutečnosti, že v žádném regionu neexistují téměř žádné povolovací režimy pro konkrétní velikosti ok. Vzhledem k tomu, že neexistují režimy oprávnění, které by regulovaly používání sítí o specifické velikosti ok, jsou všechna rybářská plavidla standardně oprávněna kdykoli používat jakoukoli velikost sítí.

Tato témata mohou mít významné důsledky pro ochranu přírody, a proto Komise vyzývá členské státy, aby se těmito otázkami zabývaly v rámci svých regionálních skupin a v případě tématu povolení také na vnitrostátní úrovni.

3. INOVACE A VĚDECKÝ VÝZKUM

Současné problémy, které ovlivňují naše mořské ekosystémy, nelze řešit pouze pomocí tradičních lovných zařízení. Inovace jsou v tomto ohledu klíčové a nařízení poskytuje pevný základ pro tuto změnu, protože umožňuje členským státům zavést odchylky pro testování nových technologií a následně vyvinout použitelná opatření v rámci regionalizace.

Pro dosažení výsledků je zásadní a nezbytné zapojení a účast všech hospodářských subjektů, které vyvíjejí svou činnost v mořském prostředí. Zúčastněné strany, které se zúčastnily konzultace (od členských států po poradní sbory, nevládní organizace a další sdružení), zdůraznily svůj závazek podílet se na výzkumu a inovacích.

Projekty jako Cibbrina (zaměřený na minimalizaci dopadu na citlivé druhy), Marine Beacon[21] (jehož cílem je vyvinout a otestovat inovativní nástroje a techniky pro lepší monitorování významných druhů a zmírnění rizik vedlejších úlovků) a DecarbonyT[22] (posuzující používání optimalizovaných vlečných sítí ve Středozemním a Černém moři, které by vedly ke snížení spotřeby paliva) jsou dobrým příkladem celoevropských projektů sdružujících vědecké instituce, rybářské organizace a zúčastněné strany.

Tyto projekty ukáží, jak zlepšit současné rybolovné techniky (od úprav lovného zařízení až po časoprostorová opatření), aby se minimalizoval dopad rybolovné činnosti na životní prostředí. Výsledky projektů se projeví během příštího oznamovacího období.

3.1. Práce VTHVR

Od přijetí nařízení se VTHVR prostřednictvím specializované pracovní skupiny odborníků každoročně schází, aby projednal, posoudil a poradil při provádění technických opatření jako prostředku k vytvoření vědecké základny pro jeho lepší provádění.

V rámci doporučení VTHVR se v této oblasti pokračovalo v práci na ukazatelích selektivity (viz kapitola 2.1), přičemž se zkoumal rozpor mezi současnou a optimální selektivitou zajišťující nejvyšší možný udržitelný výnos. V roce 2021[23] VTHVR posoudil selektivitu populace na základě věku u příslušných

[21] https://marinebeacon.eu/

[22] https://decarbonyt.eu/

[23] STECF-21-07

druhů[24] a porovnal ji s optimální (tj. takovou, která přináší nejvyšší dlouhodobé výnosy). V roce 2022[25] se VTHVR u těchto druhů zaměřil na hodnocení selektivity populace na základě velikosti, aby ji mohl propojit se skutečnou selektivitou lovných zařízení na základě velikosti a nabídnout optimalizační řešení.

Výbor VTHVR nyní pracuje na těchto optimalizačních řešeních, protože je nutné nastínit, jaké změny by byly nutné (a proveditelné) pro dosažení nejvyšších výnosů. Přístup, který by se měl v nadcházejících letech uplatňovat, by měl určit kroky potřebné k provedení bioekonomického posouzení proveditelných změn rybolovných technik/vzorců a jejich možných důsledků (socioekonomických – změny úlovků, hodnoty úlovků – a environmentálních).

3.2. Doporučení rady ICES pro inovativní zařízení

Na žádost Komise aktualizovala rada ICES v roce 2023 svůj katalog inovativních lovných zařízení pro rok 2020[26], poskytla posouzení úrovně využívání inovativních lovných zařízení v odvětví EU (podle jednotlivých mořských pánví a rybolovných oblastí). U těch inovací, které nebyly zavedeny, identifikovala hlavní faktory, které bránily jejich využití, včetně analýzy socioekonomických kompromisů, a navrhla způsoby, jak usnadnit jejich zavedení. Toto doporučení[27] poskytuje velmi relevantní závěry, zejména pokud jde o využití v průmyslu. Například u třetiny představených inovativních technologií vyžaduje zařízení nízké investice a vede ke kladné návratnosti investic, což znamená, že je ekonomicky životaschopné.

K vyhodnocení překážek a příležitostí pro systematické využívání inovativních zařízení použila rada ICES rámec PESTEL[28], který se zabývá:

- **P**olitickými faktory: úroveň podpory politik ze strany rybářů a jejich vnímaná legitimita, regulace shora dolů, neexistence rovných podmínek při dobrovolném využívání lovných zařízení.
- **E**konomickými faktory: náklady na pořízení zařízení, dostupnost kapitálu, který lze použít na investice, změna provozních nákladů a příjmů, upřednostnění krátkodobých přínosů před dlouhodobými přínosy používání nového zařízení, existence grantů nebo dotací, finanční odolnost.
- **S**ociálními faktory: neochota ke změně, převzetí lovného zařízení ostatními, účinnost osvěty o novém lovném zařízení, demotivace v důsledku vývoje politiky, rozdílné chápání problému mezi rybáři a ostatními zúčastněnými stranami (např. výmětů, dopadů vlečení při dně), zapojení do rozhodování, důvěra mezi rybáři a ostatními zúčastněnými stranami (např. tvůrci politiky nebo vědci).
- **T**echnologickými faktory: technické znalosti; zařízení se obtížně nasazuje nebo vyžaduje odborné znalosti či školení; nastavení a vyladění zařízení tak, aby fungovalo efektivně, vyžaduje čas; míra přizpůsobivosti zařízení různým konstrukcím plavidel.
- **E**nvironmentálními faktory: snížení množství paliva, snížení nežádoucích vedlejších úlovků ryb, snížení nežádoucích úlovků jiných mořských druhů (bentos, mořští savci, mořští ptáci), snížení dopadu na mořské dno.
- **P**rávními faktory: zařízení, která nejsou v současné době povolena (např. testována na základě výjimky, regionální omezení), požadavky na splnění minimálních zákonných norem pro lovná zařízení a existence vhodných donucovacích opatření.

[24] Druhy uvedené v příloze XIV nařízení

[25] STECF-22-19

[26] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeFishingGear.aspx

[27] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeGear.aspx

[28] Politické, ekonomické, sociální, technologické, environmentální a právní (faktory).

Ačkoli doporučení rady ICES poskytuje důležité informace, je zřejmé, že skutečná míra využití v průmyslu bude teprve zjištěna. V odpovědích na konzultaci **členské státy a zúčastněné strany poukázaly na obtíže při přijímání inovativních technologií**. Souhlasí sice s tím, že regionalizace je pro tento účel zásadní a že se jí dává přednost před dobrovolnými přístupy, ale domnívají se, že přechod na používání nových zařízení je stále příliš zdlouhavý a komplikovaný. Při použití regionalizace trvá přijetí lovného zařízení, včetně procesu vyjednávání s regionálními skupinami, konzultací VTHVR a procesu přijetí v průměru dva roky.

3.3. Rybolov pro vědecké účely

Článek 25 nařízení umožňuje členským státům povolit odchylky od pravidel pro účely provádění vědeckého rybolovu. Cílem tohoto článku je motivovat hospodářské subjekty k účasti na vědeckém výzkumu. Ačkoli v nařízení existují i další články[29], které lze využít k zavedení inovativních řešení, článek 25 je nejpoužívanější.

Výzkum organizuje, provádí a uzavírá vědecká instituce členského státu. V posledních třech letech se zvýšila účast komerčních plavidel v členských státech na vědeckém výzkumu a Komise uspořádala 6. července 2023 technické setkání s členskými státy s cílem zvýšit transparentnost mezi členskými státy a připomenout jim povinnost hlásit své průzkumy Komisi.

Většina oznámených projektů zkoumá alternativní metody, jak minimalizovat odlov nedospělých jedinců, a snaží se najít řešení, jak zmírnit dopad na citlivé druhy nebo snížit negativní dopad na životní prostředí.

Ačkoli článek 25 působí jako pozitivní hnací síla, která motivuje k výzkumu a testování inovativních technologií odchylně od technických požadavků v nařízení, členské státy a zúčastněné strany poznamenaly, že takové možnosti v jiných nařízeních o SRP chybí, což může v některých případech bránit možnostem a zdržovat zavádění změn. Upozorňují například na to, že pro mořčáky evropské není možné stanovit výzkumné odchylky od povolení lovit, uchovávat na palubě nebo vykládat pod minimální referenční velikostí pro zachování zdrojů, i když je to pro monitorovací programy žádoucí.

Kromě toho členské státy, poradní sbory a zúčastněné strany upozornily na těžkopádný proces, který je třeba dodržet od okamžiku, kdy je vyvinuta nová technika nebo technologie lovného zařízení, až po její konečné přijetí prostřednictvím právních předpisů.

3.4. Výdaje na inovace

Zatímco článek 25 představuje, jak může nařízení motivovat k účasti na vědeckém výzkumu, využití fondů EU poskytuje širší perspektivu projektů, do nichž jsou zapojena obchodní plavidla, a přesahuje výjimku z technických opatření. Souvisí spíše s různými opatřeními, která členské státy zavádějí jako prostředek přispívající k cílům SRP, a s její úlohou při podpoře provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí.

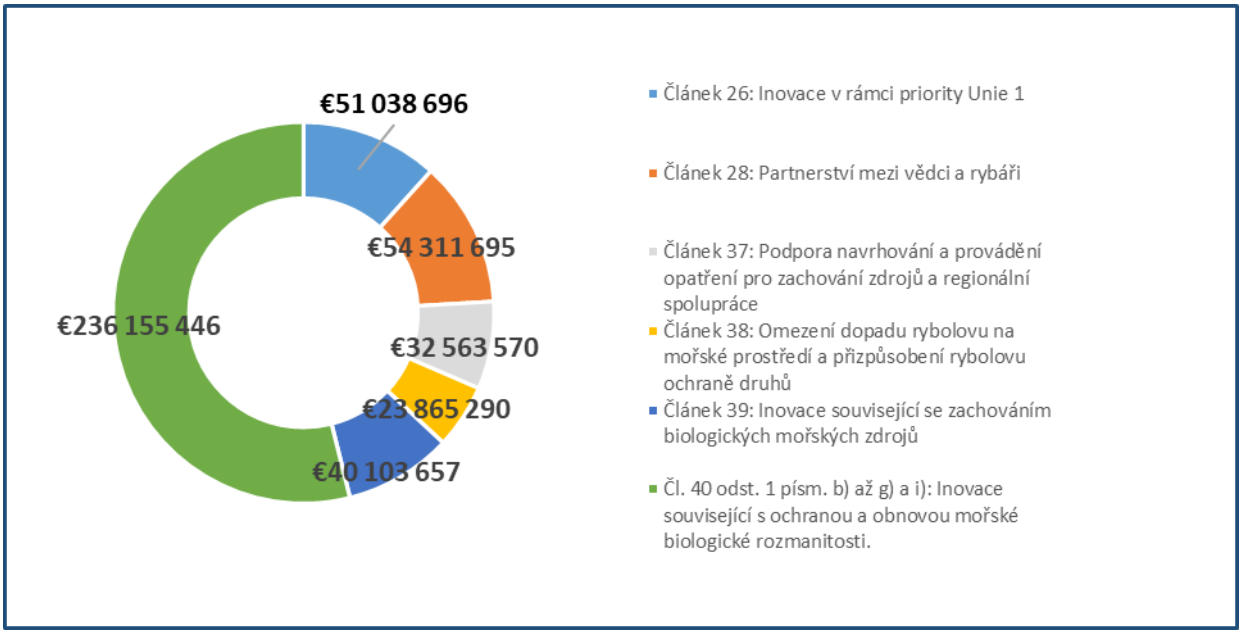
Testování výzkumu a inovací podle nařízení je v současné době finančně podporováno z Evropského rybářského, námořního a akvakulturního fondu (ENRAF) a dříve z Evropského námořního a rybářského fondu (ENRF). Tyto fondy obsahují řadu možností, jak poskytnout finanční podporu na podporu inovací v odvětví rybolovu, a to prostřednictvím inovačních projektů, podpory partnerství mezi vědci a rybáři, podporou navrhování a provádění ochranných opatření a regionální spolupráce, omezením dopadu

[29] Článek 20, Inovativní lovná zařízení, článek 23, Pilotní projekty týkající se úplné dokumentace úlovků a výmětů.

rybolovu na mořské prostředí a přispěním k provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí (včetně lokalit sítě Natura 2000).

Výsledky těchto projektů se budou snažit nabídnout nová a inovativní řešení, jak minimalizovat dopady rybolovné činnosti na životní prostředí.

Pokud se podíváme na programové období ENRF (2014–2020), bylo na inovační opatření v oblasti rybolovu vyčleněno celkem 438 038 353 EUR, což představuje 7,87 % všech závazků ENRF s následujícím rozdělením:

Celkem bylo v rámci ENRF finančně podpořeno 5 592 projektů, do kterých se zapojilo téměř 2 000 plavidel.

Opatření (článek)	**Čísla činností**	**Počet plavidel financovaných podle článku**	**Vyčleněné prostředky z ENRF (v EUR)**
Článek 26 Inovace	336	130	51 038 696
Článek 28: Partnerství	200	128	54 311 695
Článek 37: Opatření pro zachování zdrojů a regionální spolupráce	373	1	32 563 570
Článek 38: Mořské prostředí, ochrana druhů	1 774	1 545	23 865 290
Článek 39: Inovace související se zachováním zdrojů	195	66	40 103 657
Čl. 40 odst. 1 písm. b) až g) a i): Ochrana a obnova mořské biologické rozmanitosti	2 714	38	236 155 446
Celkem:	**5 592**	–	**438 038 353**

Na podporu přípravy této zprávy vypracovala síť FAMENET také informační přehledy, v nichž jsou uvedeny některé příklady vyvíjených inovací, které přímo souvisejí s cíli nařízení[30].

Nové programy členských států v rámci EMFAF[31] přijaté na období 2021–2027 nabízejí široké možnosti podpory různých typů akcí zaměřených na výzkum a inovace a mohly by provádění tohoto nařízení podpořit. Komise proto vyzývá členské státy, aby v tomto ohledu zvýšily své úsilí.

Kromě opatření týkajících se rybolovu se členské státy zaměřily i na další možnosti financování. Rámcový program pro výzkum **Horizont Evropa** (2021–2027) podporuje výzkumné a inovační akce pro udržitelný rybolov a akvakulturu. Patří sem například přechod na digitální technologie podporující inspekci a kontrolu rybolovu, zaměřený na snížení dopadu rybářských zařízení na životní prostředí, minimalizaci dopadu klimatu na rybolov a pochopení a snížení vedlejších úlovků chráněných druhů.

Předchozí program Horizont 2020, program EU pro financování výzkumu a inovací na období 2014–2020, přispěl ke zlepšení udržitelného rybolovu. V závěrečném hodnocení programu Horizont 2020, přijatém 29. ledna 2024, se uvádí, že fond významně přispěl ke společenským dopadům v mnoha oblastech, což dokazuje jeho rozsáhlý vliv a účinnost, mimo jiné v oblasti udržitelného rybolovu díky zlepšení rybolovných metod a snížení výmětů, což přispělo k udržitelnějším rybolovným postupům, které vyvažují hospodářské zájmy s ochranou životního prostředí.

A konečně, **mise EU „Obnova našich oceánů a vod do roku 2030“**[32] podporuje výzkumné a inovační akce, například v souvislosti s inteligentními rybářskými zařízeními s nízkým dopadem na životní prostředí a energeticky účinnými malými rybářskými loďstvy. Pracovní program mise na rok 2024, který bude brzy přijat, bude nadále podporovat demonstrační činnosti *in situ* s cílem sladit rybolov a ochranu moří.

4. ZÁVĚRY

V procesu dosahování cílů nařízení členské státy zdůraznily, že přijímají vnitrostátní opatření, a odvětví uvedlo, že se stále více využívají dobrovolná opatření, přičemž některé zúčastněné strany zdůraznily potřebu pokračovat v ambiciózním přístupu.

Pokrok v dosahování cílů nařízení nespočívá (a neměl by spočívat) pouze v přijetí sekundárních právních předpisů. Stále zásadní jsou také rozšířené a sdílené znalosti, angažovanost a zapojení zúčastněných stran a dobrovolné iniciativy, které doplňují přijetí společných pravidel prostřednictvím regionalizace. Kromě toho je třeba dynamicky řešit měnící se a náročné rybolovné činnosti, a proto je nezbytné neustále diskutovat a zvažovat nejvhodnější opatření.

Inovace jsou klíčové nejen pro splnění cílů nařízení, ale také pro odolné a konkurenceschopné odvětví rybolovu v EU, které poskytuje evropským spotřebitelům mořské produkty nejvyšší kvality.

Členské státy a zúčastněné strany **investují do vývoje nových technologií**, aby splnily cíle nařízení. Přestože v příštím období se ještě dočkáme výraznějších výsledků, Komise, členské státy a zúčastněné strany by měly i nadále spolupracovat na nalezení nejúčinnějších způsobů, jak pokračovat v provádění a podpoře výzkumu v oblasti vybavení a inovací, jakož i jejich zavádění a skutečného využívání v praxi.

[30] Fisheries innovations under the European Maritime and Fisheries Fund 2014-2020 (Inovace v oblasti rybolovu v rámci Evropského námořního a rybářského fondu 2014–2020) – European Commission (europa.eu)

[31] Programy v rámci EMFAF 2021–2027 – Evropská komise (europa.eu)

[32] Portál služeb mise Obnova našich oceánů a vod |Výzkum a inovace (europa.eu)

DODATEK I: SHRNUTÍ KONZULTACE

1. Konzultační strategie.

Cílem konzultace bylo shromáždit názory příslušných zúčastněných stran na provádění nařízení EU 2019/1241 v souladu s požadavky čl. 31 odst. 1. Aby byla zajištěna úplná zpětná vazba, byla konzultace s členskými státy a poradními sbory doplněna cílenou online konzultací.

2. Metodika a nástroje pro zpracování dat.

Použitá metodika se lišila v závislosti na typologii konzultovaných zúčastněných stran.
Za provádění a prosazování nařízení jsou odpovědné členské státy. Proto byl zaslán zvláštní dotazník[33].
Vzhledem ke specifické úloze poradních sborů v procesu regionalizace a jakožto hlavních zastupitelských orgánů v rámci SRP jim byl rovněž zaslán zvláštní dotazník[34].
Online konzultace byla provedena pomocí platformy „EUSurvey“[35]. V tomto případě byla propagace prováděna prostřednictvím webových stránek DGMARE, newsletteru a prostřednictvím sociálních sítí DGMARE, jako je účet na síti Twitter.
Ve všech třech případech byla konzultace zahájena 2. října 2023 a trvala do 24. listopadu 2023.
Ve všech třech případech byla poskytnuta možnost přiložit podpůrnou dokumentaci.

3. Výsledky

Odpovědi přišly od osmnácti členských států, pěti poradních sborů a deseti dalších organizací (prostřednictvím online konzultace).
Vzhledem k účelu zprávy byly obdržené odpovědi shrnuty a jejich podstata byla v rámci možností zahrnuta do samotné zprávy. Vzhledem k tomu, že v dopisech zaslaných členským státům i poradním sborům to nebylo výslovně uvedeno, jednotlivé odpovědi se nezobrazují.
Odpovědi členských států a poradních sborů jsou uvedeny s konkrétním označením „ČS“ / „PS“. Pokud připomínky pocházejí z cílené online konzultace, jsou označeny jako „zúčastněné strany“.

[33] Dopis zaslaný členským státům dne 2. října 2023 (ARES (2023)6664125))

[34] Dopis zaslaný poradním sborům dne 2. října 2023 (ARES(2023)6664226))

[35] https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/consultations/targeted-stakeholder-consultation-technical-measures-regulation-fisheries-2023_en